

Małgorzata Gruszecka

**KONFERENCJA „WOKÓŁ GWARANCJI
WSPÓŁCZESNEGO PROCESU KARNEGO”
– Z OKAZJI JUBILEUSZU 70. URODZIN ADWOKATA
PROFESORA DR. HAB. PIOTRA KRUSZYŃSKIEGO,
WARSZAWA, 25–26 CZERWCA 2015 R.**

25 czerwca 2015 r. w Pałacu Kazimierzowskim Uniwersytetu Warszawskiego przy Krakowskim Przedmieściu zgromadzili się procesualiści karni, dyskutujący w sprawie jakże ważnej dla procesu karnego – mianowicie gwarancji, jakie przewiduje obecny system postępowania karnego, jak również ich zmian w świetle nowelizacji Kodeksu postępowania karnego. Niezwykłą okazją dla zorganizowania przez Zakład Międzynarodowego Postępowania Karnego UW i Katedrę Postępowania Karnego UW konferencji pn. „Wokół gwarancji współczesnego procesu karnego” był jubileusz 70. urodzin prof. dr. hab. Piotra Kruszyńskiego, wieloletniego Kierownika Katedry Postępowania Karnego UW oraz Dyrektora Instytutu Prawa Karnego UW, który działalność naukową łączy z wykonywaniem zawodu adwokata. Centralnym punktem konferencji było wręczenie Panu Profesorowi Księgi Jubileuszowej pt. *Wokół gwarancji współczesnego procesu karnego* pod red. prof. UW dr. hab. Marii Rogackiej-Rzewnickiej oraz doc. dr. Beaty Bieńkowskiej.

Konferencję rozpoczęła inicjatorka tego wydarzenia prof. Maria Rogacka-Rzewnicka, która przywitała Jubilata oraz wszystkich zebranych gości. Już w słowie wstępnym odwołała się do

dorobku naukowego prof. Piotra Kruszyńskiego, któremu bardzo bliskie są zagadnienia dotyczące zasad procesu karnego, w tym przede wszystkim domniemania niewinności i prawa do obrony.

Rektor UW, prof. dr. hab. Marcin Pałys, pogratulował prof. Piotrowi Kruszyńskiemu jubileuszu, wskazując m.in. wielkie zasługi Pana Profesora w przybliżaniu skomplikowanych zagadnień prawnych opinii publicznej. Z kolei prof. dr. hab. Tomasz Giaro, prodziekan WPiA UW, podkreślił wierność prof. Kruszyńskiego macierzystej Uczelni, co przejawiało się także w pełnieniu przez niego wielu funkcji na uniwersytecie.

Następnie głos zabrał dr Marcin Warchoł, Wicedyrektor Instytutu Prawa Karnego UW. Było to szczególne wystąpienie ze względu na to, że Pan Doktor przygotowywał pracę doktorską pod kierunkiem prof. dr. hab. Piotra Kruszyńskiego i jest jego uczniem. Dr Marcin Warchoł podkreślił interdyscyplinarność w działalności naukowej Pana Profesora, niezależność myślenia i jego wielki kunszt naukowy.

Po tych okolicznościowych przemówieniach przyszedł czas na wygłoszenie wykładów.

Pierwszy z tematów zaprezentował prof.

dr hab. Stanisław Waltoś – wybitny prawnik, specjalista w dziedzinie prawa karnego procesowego, a także historii sztuki, autor kilkuset publikacji z tych dziedzin, profesor honorowy Uniwersytetu Jagiellońskiego. Referent w swej pełnej pasji i zaangażowania wypowiedzi poruszył temat: „Zasady prawa karnego – od tradycji do zmiany paradygmatu”. W wystąpieniu ukazana została perspektywa historyczna głównych idei procesu i kierunki zmian. Odnosząc się do przykładów z różnych porządków prawnych, Pan Profesor przedstawił ich wpływ na polskie postępowanie karne. Prezentując wiele instytucji procesowych, takich jak zasądzenie odszkodowania z urzędu, wskazał zmieniające się podejście ustawodawcy i nauki procesu karnego do zasad procesowych. W końcowej części wystąpienia odwołał się do współczesności i postmodernistycznego podejścia, które dziś rzutuje na postępowanie karne.

Następnie prof. dr hab. Tomasz Grzegorzczak – Kierownik Katedry Postępowania Karnego i Kryminalistyki UŁ, Sędzia SN, członek Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego, autor wielu publikacji z zakresu postępowania karnego, karnego skarbowego i prawa wykroczeń, wygłosił wykład pt. „Zasady procesu karnego w świetle reformy procedury karnej na podstawie ustawy z 27 września 2013 r.”. W interesującej formie ukazał zarówno oczekiwania, jak i obawy przed wchodzącą w życie 1 lipca 2015 r. nowelizacją k.p.k. Referent dotknął zagadnienia tak ważnej zasady kontradiktoryjności, przerzucającej ciężar prowadzenia postępowania (głównie dowodowego) na strony postępowania. Przedstawił relacje zachodzące pomiędzy zasadą prawdy materialnej a zasadą kontradiktoryjności, wskazując nietkniętą przez nowelizację konieczność orzekania w oparciu o prawdziwe ustalenia faktyczne.

W samo południe przyszedł czas na ukoronowanie wydarzenia. Momentem kulminacyjnym była uroczystość wręczenia Księgi Jubileuszowej prof. dr hab. Piotrowi Kruszyńskiemu. Tę część uświetnił występ Chóru Uniwersytetu Warszawskiego.

Profesor Piotr Kruszyński to specjalista oraz autorytet w wielu dziedzinach prawa, mentor w gałęzi prawa karnego, procesowego, a także materialnego. Profesor to nie tylko wzięty i ceniony adwokat, lecz także dzielący się swą wiedzą dobry nauczyciel – zajmujący obecnie stanowisko Kierownika Zakładu Międzynarodowego Postępowania Karnego Instytutu Prawa Karnego WPIA UW. Jest on także obecnym Dyrektorem Ośrodka Badawczego Adwokatury Polskiej im. adw. Witolda Bayera, gdzie wraz z zespołem zajmuje się m.in. prowadzeniem prac badawczych w zakresie badań socjologicznych związanych z Adwokaturą, nadzoruje rozwój planów wydawniczych ośrodka, jak również organizuje współpracę z różnymi instytucjami. Od kilku miesięcy jest też Przewodniczącym Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego przy Ministrze Sprawiedliwości. Ponadto profesor Kruszyński pełni funkcję arbitra w Sądzie Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie – jednym z najbardziej uznanych i renomowanych stałych sądów polubownych w Polsce, którego prawie 20% spraw ma charakter międzynarodowy.

Laudację na cześć Jubilata wygłosił prof. dr hab. Jerzy Skorupka, który przedstawił życiorys prof. Piotra Kruszyńskiego. Odwołał się do dorobku naukowego Jubilata, bliskiej mu problematyki prawa do obrony, a także jego działalności obrończej jako adwokata. Laudację na cześć prof. Kruszyńskiego wygłosił także adw. Andrzej Zwara, Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej, który podkreślił szczególnie działalność popularyzatorską Jubilata i jego działalność adwokacką.

Po wygłoszeniu laudacji prof. Maria Rogacka-Rzewnicka wręczyła przygotowaną dla Pana Profesora Księgę Jubileuszową.

Po tym podniosłym i wzruszającym momencie prof. dr hab. Piotr Kruszyński podziękował zebranym za uczestnictwo w tak szczególnej dla niego uroczystości. Wymienił w wystąpieniu dwóch swoich mistrzów – prof. Andrzeja Murzynowskiego i prof. Stanisława Waltośia. Wspomnił także niezjącego już prof. Zbignie-

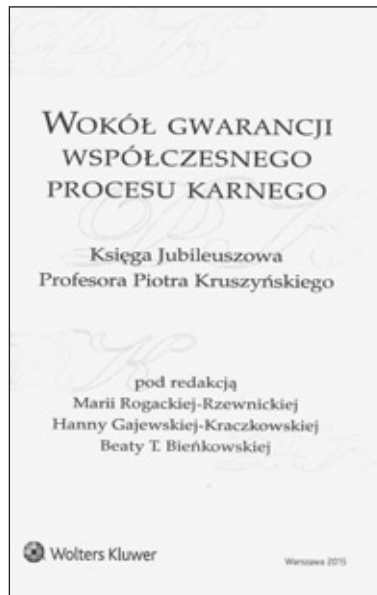
wa Dodę. Profesor wyraził wdzięczność mistrzom za wpływ, jaki mieli oni na jego karierę naukową. Podziękował za życzliwość, sympatię i uznanie.

Następnie wzniesiono okolicznościowy toast w Sali Złotej Pałacu Kazimierzowskiego.

Po przerwie obiadowej przyszedł czas na kontynuację rozważań merytorycznych konferencji. Rozpoczęła się wyczekiwana sesja pt. „Wokół zasady domniemania niewinności”, której moderatorem był prof. dr hab. Zbigniew Kwiatkowski, a w której udział wzięli: prof. dr hab. Jerzy Skorupka, prof. dr hab. Cezary Kulesza oraz prof. dr hab. Sławomir Steinborn.

Tematem „Rozkład ciężaru dowodu w procesie karnym po noweli z 27 września 2013 r.” zainteresował słuchaczy prof. dr hab. Jerzy Skorupka – sędzia SA we Wrocławiu, znawca prawa karnego, zarówno w jego odsłonięciu materialnej, jak i procesowej. Rozpoczął od rozważań na temat pojęcia ciężaru dowodu. Mówcy udało się skupić uwagę słuchaczy dzięki poruszeniu problemu zmian w aspekcie dotychczasowego postępowania dowodowego – w tym ciężaru dowodu oraz jego rozkładu, co ma kapitalne znaczenie dla prawników praktyków. Zauważył, że dotychczas daleki od zasady kontradiktoryjności proces karny dzięki nowemu brzmieniu art. 167 k.p.k i innym zmianom zyskuje nowy wymiar. Zmiana zakłada istotne ograniczenie inicjatywy dowodowej sądu oraz zwolnienie przewodniczącego z obowiązku wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy.

Kolejnym wystąpieniem, pt. „Zasada domniemania niewinności a konsensualne formy zakończenia postępowania karnego”, był referat prof. dr hab. Cezarego Kuleszy – Kie-



rownika Katedry Postępowania Karnego na Wydziale Prawa UwB. W swej wypowiedzi poruszył on kwestię konsensualnych form zakończenia postępowania karnego. Odwołał się do ujęcia zasady domniemania niewinności w k.p.k. z 1969 r., różnych ujęć doktrynalnych tej zasady (obiektywistyczne, subiektywistyczne), a także problemu przyznania się do winy jako warunku zastosowania trybów konsensualnych. Przywołał wiele przykładów z praktyki procesu karnego, a motywem przewod-

nikim jego rozważań było poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, czy konsensualny model dochodzenia do rozstrzygnięć w sprawach karnych godzi w zasadę domniemania niewinności.

Ostatnim referatem w ramach sesji naukowej było wystąpienie prof. dr hab. Sławomira Steinborna, profesora w Katedrze Prawa Karnego Procesowego i Kryminologii Uniwersytetu Gdańskiego. Jego tematem było „Domniemanie niewinności po wydaniu wyroku skazującego przez sąd pierwszej instancji”. Referent poruszył wiele problemów na tle relacji wskazanej zasady już po wydaniu orzeczenia pierwszoinstancyjnego, z uwzględnieniem m.in. kwestii tymczasowego aresztowania i jego przesłanek.

Prof. dr hab. Zbigniew Kwiatkowski odniósł się do wystąpień i zaprosił zebranych do dyskusji. Głos w żywej i długiej dyskusji zabrali: prof. dr hab. Paweł Wiliński, prof. dr hab. Dariusz Świecki, Sędzia SN Stanisław Zabłocki, prof. dr hab. Ryszard Stefański, doc. dr Hanna Gajewska-Kraczkowska, dr Grażyna Artymiak, dr Marcin Warchoń.

Drugiego dnia Konferencji jej uczestnicy zgromadzili się w sali konferencyjnej hotelu

Gromada w Warszawie przy placu Powstańców Warszawy.

Po krótkim przywitaniu uczestników rozpoczęto wystąpienia odnoszące się do tematu przewodniego „Wokół zasady prawa do obrony”. W temacie tym zaplanowano dwie sesje naukowe. Podczas pierwszej sesji wystąpili: prof. dr hab. Paweł Wiliński, prof. dr hab. Kazimierz Zgryzek oraz doc. dr Beata Bieńkowska. Moderatorem panelu był prof. dr hab. Ireneusz Nowikowski.

Prof. Paweł Wiliński, Kierownik Zakładu Postępowania Karnego UAM, przedstawił referat pt. „Granice prawa do obrony po 1 lipca 2015 r.”. Problematyka granic prawa do obrony pozostaje niezmiennie w sferze zainteresowań badawczych Pana Profesora. W swoim wystąpieniu nakreślił on podstawowe zmiany dotyczące obrony w procesie karnym po wejściu w życie znowelizowanych przepisów k.p.k.

Następnie referat, pt. „Prawo do obrony w kontradiktoryjnym procesie karnym”, wygłosił prof. dr hab. Kazimierz Zgryzek, Kierownik Katedry Prawa Karnego Procesowego UŚ. Wypowiedź stanowiła rozważania dotyczące problemu, czy w związku ze zwiększeniem kontradiktoryjności procesu nastąpiło należyte zapewnienie prawa do obrony formalnej, w tym także korzystania z pomocy obrońcy z urzędu.

Niezwykle interesujące wystąpienie miała doc. dr Beata Bieńkowska, pracownik Katedry Postępowania Karnego UW, która zaprezentowała temat: „Zasada prawa do obrony w rosyjskim procesie karnym” i pokazała niedomagania praktyki rosyjskiego procesu karnego na tle prawa do obrony.

Wystąpienia podsumował prof. Ireneusz Nowikowski, po czym zaprosił zebranych do dyskusji, w czasie której pojawiło się wiele interesujących głosów.

Druga z zaplanowanych sesji naukowych, której moderatorem był prof. dr hab. Krzysztof Woźniewski, oscylowała wciąż wokół zasady

prawa do obrony. Wystąpienia rozpoczęła prof. dr hab. Katarzyna Dudka z Katedry Postępowania Karnego UMCS referatem pt. „Wpływ prawa do obrony na pozycję pokrzywdzonego w procesie karnym”. W wypowiedzi wskazała problem ochrony interesów pokrzywdzonego w procesie karnym oraz konieczność równoważenia uprawnień – zarówno pokrzywdzonego, jak i oskarżonego.

Prof. dr hab. Ryszard Stefański, reprezentujący Uczelnię Łazarskiego w Warszawie, w swojej wypowiedzi poruszył problem „Nawiązania i ustania stosunku obrończego”. Zagadnienie to zyskuje na aktualności w związku z nowelizacją k.p.k. Podstawowym warunkiem skuteczności tak ukształtowanego procesu karnego – opartego w znacznie większym stopniu na zasadzie kontradiktoryjności – jest zapewnienie obu stronom równorzędnej pozycji procesowej. Z tego względu ustawodawca zdecydował się na rozszerzenie dotychczasowych kodeksowych reguł przyznania oskarżonemu obrońcy z urzędu. Drugą sesję zakończyła prof. dr hab. Hanna Paluszkiewicz, wieloletni pracownik naukowy UAM, Kierownik Katedry Prawa Karnego i Postępowania Karnego Uniwersytetu Zielonogórskiego. W swojej wypowiedzi poszukiwała odpowiedzi na pytanie „Czy pośredniość w przeprowadzaniu dowodów w znowelizowanym procesie karnym ograniczy prawo do obrony?”. Sesja została podsumowana przez prof. dr hab. Krzysztofa Woźniewskiego. Następnie odbyła się dyskusja.

Na tym zakończyła się konferencja pn. „Wokół gwarancji współczesnego procesu karnego”, dedykowana adw. prof. dr hab. Piotrowi Kruszyńskiemu. Prof. Maria Rogacka-Rzewnicka podziękowała prelegentom oraz uczestnikom konferencji. Podkreśliła rangę tego wydarzenia i wyraziła przekonanie, że było ono istotnym głosem nauki procesu karnego, ukazującym także wkład intelektualny Jubilata w przeddzień wejścia w życie dużej reformy prawa i procesu karnego.